

Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht
Postbus 80300
3508 TH Utrecht

17 september 2012

Geachte Gedeputeerde,

Geruime tijd geleden ben ik tot de ontdekking gekomen dat grondwaterstandsmetingen die in het kader van een landelijk meetnet worden uitgevoerd niet altijd op de juiste wijze worden geïnterpreteerd. Deze constatering blijkt zowel inhoudelijk als beleidsmatig gevoelig te liggen.

Inhoudelijk ligt het gevoelig aangezien de grondwaterstandsmetingen vaak gebruikt worden om modellen op te ijken. Het gebruik van modellen heeft tot gevolg dat we gedwongen zijn om de complexe werkelijkheid te vereenvoudigen teneinde deze vereenvoudigde concepten in de vorm van formules op te kunnen nemen in een model. De toenemende aandacht voor modellen in de afgelopen decenia heeft tot gevolg gehad dat voor veel modelleers deze vereenvoudigde concepten een afspiegeling zijn geworden van de werkelijkheid (simulacrum). Dit is dan ook één van de redenen dat we meetlocaties verkeerd zijn gaan inrichten en de meetgegevens verkeerd zijn gaan interpreteren. Het gebruik van onjuiste misleidende meetinformatie voor het ijken van modellen heeft weer tot gevolg dat rekenresultaten de werkelijkheid niet correct weergeven (numerieke verdroging), hetgeen de herkenbaarheid niet ten goede komt. Daarnaast kan worden aangegeven dat indien het model als de werkelijkheid wordt gezien en hier iets niet aan klopt, hier ook geen kennis meer aan kan worden ontleend. Doordat we onze kennis vaak wel aan modellen ontleen en modellen vaak gebruiken als bewijs is hiermee het fundament achter onze waterhuishoudkundige kennis verdwenen, hetgeen als een groot probleem kan worden ervaren. Al met al kan worden geconcludeerd dat we in een schijnwerkelijkheid zijn terechtgekomen waarbij een wisselwerking is ontstaan tussen het verkeerd interpreteren van metingen en het gebruik van (statistische)modellen, waardoor we in Nederland eigenlijk te maken hebben met een wetenschappelijke dwaling die in de afgelopen twee à drie decenia heeft plaatsgevonden.

Beleidsmatig ligt het gevoelig aangezien het verkeerd meten, interpreteren en modelleren van de grondwaterstand verregaande consequenties heeft en dat verschillende beleidsterreinen direct of indirect worden gebaseerd op deze onjuiste misleidende meetgegevens en modellen. Ook uit een Noord-Amerikaans handboek blijkt dat op basis van een onderzoek naar grondwatergegevens van duizenden peilbuizen is geconstateerd dat meer dan 65% van de peilbuizen, die sinds het eind van de jaren zeventig van de vorige eeuw in Noord-Amerika zijn geplaatst, één of meer problemen hebben en derhalve niet correct zijn geplaatst voor de meetdoelstelling (bijlage 1). Dit heeft tot gevolg dat voor veel van deze peilbuizen grondwaterstandsgegevens, doorlatendheidsgegevens of waterkwaliteitsgegevens zijn afgeleid die niet representatief zijn voor het doel waarvoor ze zijn geplaatst. De consequentie hiervan is:

- 1) onjuiste en misleidende grondwaterstands- of stijghoogtekaarten en de hiermee samenhangende stromingsrichting en gradiënten;
- 2) onjuiste en misleidende stroomsnelheidsberekeningen;
- 3) onjuiste en misleidende grondwaterkwaliteitsgegevens.

Een voorbeeld van een direct gevolg voor het beleid is dat de mate van verdroging in termen van een grondwaterstands­daling veelal systematisch wordt overschat. De meer indirecte gevolgen hebben betrekking op het gebruik van modellen waarin de gelaagdheid in de bodem onvoldoende is meegenomen waardoor ondermeer grondwaterstanden, de interactie tussen gebieden en de grondwaterstroming niet juist worden berekend. Dit is weer van invloed op het doorrekenen van maatregelen voor verschillende beleidsterreinen zoals het verdrogings­beleid, mest­beleid, bestrijdings­middelen­beleid en de zoetwater­voorziening. Daarnaast kan worden opgemerkt dat water van belang is als productiefactor in de landbouw. Aangezien de grondwater­stand medebepalend is voor de beschikbaarheid van water voor de plant is een onjuiste inschatting van de grondwater­stand ook van invloed op bijvoorbeeld schade­berekeningen rond grondwater­onttrekkingen waardoor individuen kunnen worden benadeeld.

Dit is dan ook de reden dat ik enkele jaren geleden het initiatief genomen heb om een artikel te schrijven over numerieke verdroging en schade­onderzoek voor grondwater­onttrekkingen. In de concept­fase is het desbetreffende artikel bij de toenmalige Commissie Deskundigen Grondwaterwet (CDG), thans Advies­Commissie Schade Grondwater (ACSG), terecht­gekomen. Door de toenmalige CDG is naar aanleiding van het concept­artikel over het meten, interpreteren en modelleren van de grondwater­stand in relatie tot schade­onderzoek contact met mij opgenomen. Dit heeft geresulteerd in bijgevoegde mail­wisseling (bijlage 2). Vervolgens heeft Alterra onderdeel van Wageningen UR in april 2011 een verzoek tot ontbinding van mijn arbeidsovereenkomst naar de kanton­rechter gestuurd. In dit ontbindings­verzoek is de reden voor het verbieden om te mogen publiceren op de volgende wijze aangegeven: *Hij heeft DLO/Alterra verzocht zijn bevindingen eenzijdig te mogen publiceren. DLO/Alterra heeft dit verboden. Het betreft hier een uitermate gevoelig onderwerp dat zou kunnen leiden tot vele en hoge schade­claims van agrariërs indien zou blijken dat het ministerie de compensatie­vergoedingen op verkeerde door DLO/Alterra aangeleverde gegevens omtrent numerieke verdroging zou hebben gebaseerd.*

Daarnaast heeft de CDG in mei 2011 een brief naar een aantal belang­hebbenden gestuurd (bijlage 3). In deze brief wordt aangegeven dat de auteur van het concept­artikel zijn conclusies zou baseren op eigen onvoldoende onderbouwde aannamen, terwijl het onjuist meten en interpreteren van grondwater­standen uitvoerig beschreven is in een, in opdracht van het ministerie in het kader van wettelijke dienst­verlenende taken gemaakt, wetenschappelijk rapport dat drie beoordelings­rondes heeft ondergaan. Het is dan ook opmerkelijk dat de CDG als bijlage bij de brief in plaats van een in opdracht van het ministerie in het kader van wettelijke dienst­verlenende taken gemaakt wetenschappelijk rapport over het onderwerp een artikel uit het vakblad *Stromingen* meestuurt. Het desbetreffende artikel over numerieke verdroging en schade­onderzoek voor grondwater­onttrekkingen alsmede een reactie op het door de CDG meegestuurde artikel in het vakblad *Stromingen* zijn ter informatie als bijlage 4 meegezonden.

Naar aanleiding van het voorgaande en een gerechtelijke uitspraak naar aanleiding van een tweede ontbindings­verzoek heb ik een aantal vragen over de handelswijze van de Advies­Commissie Schade Grondwater aan de staats­secretaris van het desbetreffende ministerie voorgelegd (bijlage 5). De rechter heeft in de beschikking ondermeer het volgende aangegeven (zaak­gegevens 790113 \ HA VERZ 11-1219 (bijlage 6 en 7)): *Onweersproken is ook dat [werknemer] (bij MIG betrokken) collega's als "deskundigen" (met aanhalingstekens) heeft aangeduid, hetgeen als denigrerend kan worden opgevat. De kanton­rechter acht dat ongepast en, zeker gezien de gespannen verhouding tussen partijen,*

verwijtbaar aan [werknemer]. Uit de bijgevoegde mailwisseling (bijlage 2) blijkt echter dat het gebruik van de aanhalingstekens rond het woord 'deskundigenoverleg' letterlijk overgenomen is uit een mail van de toenmalige CDG. De kwalificatie die de kantonrechter hieraan in navolging van DLO/Alterra onderdeel van Wageningen UR geeft heeft derhalve betrekking op de handelswijze van de AdviesCommissie Schade Grondwater. Tot op heden heb ik echter nog geen reactie van het ministerie ontvangen.

In 2010 hebben de provincies middels het instellingsbesluit AdviesCommissie Schade Grondwater besloten dat deze adviescommissie de taak heeft het adviseren over verzoeken als bedoeld in artikel 7.19, eerste lid, van de Waterwet. Ik zou u dan ook willen vragen hoe u tegen de handelswijze van de AdviesCommissie Schade Grondwater aankijkt in het licht van de gewenste objectiviteit en onafhankelijkheid bij het adviseren over verzoeken als bedoeld in artikel 7.19, eerste lid, van de Waterwet. Daarnaast zou ik u in meer algemene zin willen vragen hoe de provincie aankijkt tegen het direct of indirect gebruiken van grondwaterinformatie die niet afdoende is gecontroleerd op representativiteit en bruikbaarheid, waardoor in navolging van ondermeer de internationale literatuur sprake kan zijn van onjuiste misleidende informatie.

Een afschrift van deze brief is gestuurd naar de Provinciale Staten.

Hoogachtend,

Drs. Ing. J.W.J. van der Gaast
Algemeer 47
6721 GA Bennekom
Tel: 0318-415600